

Kandidatuppsats i offentlig förvaltning HT 13

Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet

Fadila Seferovic

Handledare: Petra Svensson

Examinator: Stig Montin

DEMOKRATI-DIALOG-DELTAGANDE

- En fallstudie om dialogprocessen hos kulturhuset Blå Stället.

Innehåll

Problemformulering.....	4
Teoretisk referensram	8
Teorier.....	10
Tidigare forskning.....	14
Metod.....	15
Bakgrund.....	18
Resultat & analys.....	20
Diskussion	32
Slutsats.....	34
Referenser	38
Bilagor.....	40

ETT STORT TACK TILL:

DUBRAVKO GRDIC

LUIS TORTOSA

PETRA SVENSSON

MIN FAMILJ OCH VÄNNER

ABSTRACT

Titel: Demokrati Dialog Deltagande – En fallstudie om dialogprocessen hos kulturhuset Blå Stället.

Nivå: C-Uppsats

Författare: Fadila Seferovic

Handledare: Petra Svensson

Datum: 2013-HT

Syfte: För att kunna skapa utveckling och förändring i verksamheter är det en fördel att genomföra fallstudier om arbetsmetoder som tillämpas i olika verksamheter. Jag har valt att genomföra en fallstudie hos ett kulturhus i Göteborg som använder sig av en arbetsmetod som de benämner som dialogprocess. Arbetsmetoden ska främja deltagande och samtal vilket genererar dessa frågeställningar om dess utformning, funktion och deltagare.

- Hur är dialogprocessen utformad?
- Vilka är deltagarna i dialogprocessen?
 - Vilket socialt kapital har deltagarna?
 - Hur ser deltagarna på dialogprocessen?

Genom att besvara dessa frågeställningar kan vi få en ökad förståelse om utformningen, funktionen av arbetsmetoden.

Metod: För att besvara frågeställningarna har jag valt att använda mig av intervjuer och enkäter. Intervjuerna genomförs med Blå Ställets anställda och enkätundersökningen svaras av deltagare inom dialogprocessen.

Resultat & slutsats: Resultaten visar på att arbetsättet fungerar som tänkt vilket genererar många fördelar hos verksamheten. Slutsatsen är att dialogprocessen är att föredra som arbetsmetod.

Förslag till fortsatt forskning: Skulle kunna vara att genomföra en komparativ studie av kulturhus och dess kvalitet. Att jämföra Blå Stället med ett kulturhus som inte använder sig av denna arbetsmetod för att öka kunskapen om vilken kvalitetsskillnad som föreligger.

Uppsatsens bidrag: Fallstudien har ökat kunskapen om hur Blå Stället jobbar med dialogprocessen, den kunskapen har skapat en ökad förståelse om hur deltagande och dialog förhåller sig till varandra.

Nyckelord: Deltagande, demokrati, dialog, socialt kapital, Blå Stället.

PROBLEMFÖRMULERING

Demokrati har alltid varit ett omdiskuterat ämne i tid och rum. Många forskare och

filosofer har diskuterat ämnet och dragit många olika slutsatser om demokrati. Demokrati har sina grunder i antika Grekland och har förändrats och utvecklat nya grenar (Dahl, 1999). Idag finns det en hel uppsjö av olika sorters demokratier och även demokratiteorier. Det gemensamma för de flesta demokratiteorier är rätten till deltagande, rätten att rösta och rätten att få sin röst hörd i samhället (Held, 2002). Självklart är dagens demokratisyn inte likadan som den var för några hundra år sedan. Tack vare dagens samhällsutveckling innebär demokrati i Sverige enligt lagen om lika rättigheter och skyldigheter i samhället, rätten till tryck- och yttrandefrihet, och även det juridiska skyddssystem.

Demokratiska processer behövs i samhället för att hitta lösningar på sådana konflikter som medborgare inte kan lösa. Det som jag ska lyfta fram i denna studie handlar om hur dialogen som ett verktyg kan användas för att lösa, förbättra och utveckla samhället. Jurgen Habermans beskriver demokratiteorin ”deliberativ demokrati” som beskriver att dialogen är en viktig del i samhällets beslutsfattande. Dialogen karakteriseras av deltagande, öppenhet, rationella samtal och att samtalet ska syfta till att uppnå ett allmänintresse. Dialogen kan vara ett verktyg både i verksamheter och i samhället.

Frågan är hur man får individer att delta i olika sammanslutningar om samtal; inom politik, i föreningar, på föräldramöten m.m. Detta är en fråga för alla som vill höja deltagandet genom samtal i olika föreningar och i samhället.

Robert Putnam beskriver deltagandet som en företeelse som han benämner socialt kapital. Ju mer denna individ är medlem i olika föreningar och organisationer desto högre socialt kapital besitter han och har även i högre grad ökad tillit till sina medmänniskor.

Följaktligen ska enligt Putnam socialt kapital påverka i vilken grad individer väljer att delta i olika samtal, sammanslutningar och föreningar. Detta skapar en brygga till deliberativ demokrati där betoningen är på att medborgare ska delta i beslutsfattandet. Detta gör det intressant att tillämpa dessa två teorier och tankesätt i denna studie.

För att undersöka relationen mellan deliberativ demokrati och socialt kapital behöver vi en verksamhet som tillämpar dialog som arbetsmetod. Kulturhuset Blå Stället i Angered är en sådan och den arbetar aktivt med att bjuda in och öppna upp sin verksamhet för att förbättra denna.

I samband med en nysatsning och ombyggnation av Blå Ställets lokaler, har Blå Stället även valt att förnya sina arbetsmetoder. Arbetsmetoden är dialogprocessen och initiativet kommer

från personalen på kulturhuset som har tidigare jobbat med dialogprocessen i andra projekt. De som är involverade i dialogprocessen är en arbetsgrupp vilka har sina respektive områden, hantverk, musik, konst m.m. Arbetsmetoden involverar flera anställda hos Blå Stället. Detta är en arbetsmetod som används i samband med att engagera medborgare till att påverka hur Blå Ställets programaktiviteter ska utformas. Målgruppen som man vill bjuda in till samtal är medborgare, föreningar och besökare som har åsikter om hur Blå Stället skulle kunna utvecklas. Detta görs genom olika utskick via mail och reklam bland annat i Blå Ställets programblad. Dialogprocessen ger en möjlighet att undersöka delibertativ demokrati och socialt kapital i denna fallstudie. Genom att Blå Stället aktivt vill att medborgare engagerar sig i dialogprocessen arbetar de för att uppnå målet genom nå ut till så många som möjligt.

Syfte & frågeställningar

Arbetsmetoden som Blå Stället har valt att implementera i sin verksamhet benämns som dialogprocessen. Detta arbetssätt fokuserar på att medborgare ska få en möjlighet att påverka hur Blå Ställets aktivitet och program är utformade. Blå Stället bjuder in allmänheten till samtal vilket skapar en möjlighet för att ta reda på hur deltagande och samtal sammanförs i en offentlig verksamhet. Blå Ställets verksamhet ger en möjlighet att se till både det sociala kapitalet och Habermans demokratiteori i relation till varandra. Genom att undersöka hur dialogprocessen är utformad, vilka som deltar i den och vilken betydelse det sociala kapitalet har för deltagande, kan det skapa en tydligare bild och en ökad förståelse om hur man implementerar dialogprocessen som arbetssätt på Blå Stället och eventuellt andra offentliga verksamheter.

Frågeställningarna jag ställer är;

- Hur är dialogprocessen utformad?
- Vilka är deltagarna i dialogprocessen?
 - Vilket socialt kapital har deltagarna?
 - Hur ser deltagarna på dialogprocessen?

Genom att besvara dessa frågor undersöker jag hur ovanstående teorier förhåller sig till verkligheten. För att förtydliga detta tankesätt illustreras hur relationen mellan socialt kapital, deltagande och demokrati förhåller sig till varandra. Putnam beskriver i sin teori att ökat

socialt kapital påverkar hur demokratin fungerar i ett land eller verksamhet (Putnam, 1996). Genom att undersöka socialt kapitalet hos deltagarna i dialogprocessen, kan man utifrån Putnams teori endast göra ett antagande, vilket är att om det sociala kapitalet är högt så påverkas demokratin hos Blå Stället positivt. Jag genomför inte någon närmare studie av demokratibegreppet, utan lägger fokus på deltagandet, det sociala kapitalet och dialogprocessen.

Socialt kapital, deltagande, kan liknas till en uppåtgående spiral (input) vilket är i detta fall en oberoende variabel som påverkar den beroende variabeln demokrati, liknat till färdig produkt. Verktuget är dialogprocessen som implementeras hos Blå Stället. Antagandet som görs med utgångspunkt ifrån Putnam är att dialogprocessen stärker verksamhetens demokrati. Fördjupningen i denna fallstudie fokuserar på inputen och dialogprocessen genom frågeställningarna ovan.

Frågeställningarna som har tagits fram har syftet att besvara de olika delarna av den större processen som sker, vilket är illustrerat ovan. Det som framkommer är att det inte finns någon frågeställning i ”demokrati-boxen” då det endast finns ett antagande om vad de två boxarna innan skulle kunna åstadkomma – en fungerande demokrati.

Avgränsning

Den geografiska avgränsningen är Göteborg, Kulturhuset i Göteborg, Blå Stället. Det som ska undersökas är hur dialogprocessen tillämpas hos Blå Stället. Det är analysnivån på lokal- och medborgarnivå som undersöks. Jag har valt att inte göra en komparativ studie, då det inte finns något kulturhus som ännu har implementerat dialogprocess som arbetsmetod, vilket är utgångspunkten i denna fallstudie. Även att analysera dialogprocessen på samhällsnivå är inte relevant, då detta är en lokalt anpassad arbetsmetod som endast påverkar medborgare i området. Fallstudien är ett självklart val då det handlar om att undersöka hur en arbetsmetod används. En annan sorts studie t.ex. dokumentstudie om hur dialogprocessen uppfattas skulle inte ge en lika bra bild som ges i genomförda intervjuer och enkätundersökningar (Bryman, 2011).

TEORETISK REFERENSRAM

Allmän definition av dialogprocessen

Dialogprocessen är ett arbetsätt som uppmuntrar samtal med och inflytande från medborgare. Dialogprocessen är en del av den deliberativa demokratimodellen vilken karakteriseras av;

- Betoning av deltagande och öppenhet
- Rationellt politiskt samtal avgör beslutens innehåll. Preferenser transformeras genom samtal
- Politiken formas i en kontinuerligt pågående process
- Samtalet, deliberationen, syftar till att uppnå ett allmänintresse i politiken.

Jurgen Habermans, en tysk filosof och sociolog som var verksam under åren 1970-80, beskriver teorin deliberativ demokrati vilken används i denna fallstudie. Habermans anses allmänt som den mest inflytelserika tänkaren i Tyskland under denna period. Hans rötter är funna i traditionen av den tyska filosofin ifrån Kant till Marx, och han har förknippats med Frankfurtskolans kritiska teoretiker som pionjär i studien av förhållandet mellan Marx idéer och Freuds idéer (Roth & Premfors, 2004).

Habermans presenterar ett rättighetssystem som grundas i en liberal tradition där den enskilde individens autonomi står i centrum. I texten nedan beskrivs de tre olika kategorier inom rättighetssystemet (Roth & Premfors, 2004).

Den första kategorin handlar om förutsättningar för politiskt deltagande vilka grundar sig i diverse lagar såsom klassiska frihetsrättigheter, rättigheter som skyddar medborgares medlemskap i frivilliga sammanslutningar och juridiska garantier för att rättigheter beskyddas och förverkligas. Dessa rättigheter skapar förutsättningar för den enskilde medborgarens autonomi (Premfors & Roth, 2004).

I den andra kategorin, vilken är deltagarrättigheterna, skapar deltagandet folkets självbestämmande och självförverkligande. Rätten till att delta i en offentlig kommunikationsprocess är vad Habermans betraktar som den allra mest centrala rättigheten. Deltagandet möjliggör medborgares politiska autonomi (Premfors & Roth, 2004).

I den tredje kategorin beskrivs välfärdsrättigheterna där utbildningen är central för att medborgare ska kunna delta likvärdigt i den politiska processen. Denna rättighet har

Habermans inte utvecklat vidare (Premfors & Roth, 2004). Vilket har gjort att detta har varit en akilleshäls i teorin om att medborgare som deltar i politiska processer inte har tillräckligt med kunskap för att delta i politiken. Detta visar på att det finns en inre anknytning mellan rättigheter och folksuveränitet, vilket innebär att medborgares politiska självständighet inte görs till verklighet enbart genom lagar, utan i den diskursiva åsikts- och viljebildningens kommunikation (www.plato.stanford.edu).

Alla förutsättningar för rättigheter att kunna använda dialogprocesser uppfylls i Sverige. Om ett annat land hade studerats där dessa rättigheter inte uppfyllts skulle det inte varit lika relevant att använda sig av deliberativ demokratiteori. Alltså handlar deliberativ demokrati om att medborgare är aktiva i samhället, vilket skapar en möjlighet för folkviljan att forma ett samhälle som medborgare vill leva i. Deltagandet och kommunikation säkerhetsställer medborgares självständighet i det offentliga.

TEORIER

De teorier jag använder mig av är deliberativ demokratiteori och Robert Putnams socialt kapital. Då dialogprocessen är en del av den deliberativa demokratin motiverar detta teoriernas användande. Genom att använda teorin om socialt kapital så får man en ökad förståelse av deltagarna i dialogprocessen. Dessa två teorier kompletterar varandra genom att den ena behandlar deltagare vilket är Putnams teori, och den deliberativa demokratiteorin ökar kunskapen om dialogprocessen funktion.

Deliberativ demokrati

För att förstå teorin kan man börja studera vad ordet deliberativ betyder. När man slår upp deliberation i ordboken beskrivs ordet som överväga, rådslå. I korta drag är det vad denna teori innebär. Att genom samtal noga överväga och enas om ett beslut. Jurgen Habermans beskriver hur viktigt samtalet är för att förstärka demokratin. Deliberativ demokrati fokuserar på medborgares deltagande och att genom kommunikation förstärka samhället och demokratin. Den allmänna uppfattningen är att majoritetskulturen är norm i många demokratiska länder. Habermans beskriver att den deliberativa demokratin skapar andra förutsättningar för demokratisk legitimitet och solidaritet i nationer av mångkultur, där majoritetsstyret dominerar (Habermans, 1988). Det ideala samtalet sker med medborgare där de får vara med och kan höras, ge åsikter och rösta. Det är grund tanken denna teori att stärka demokratin genom att alla får vara med och framföra sin åsikt (Habermans, 1988).

Det är inte endast Habermans som har utformat denna teori utan även John Rawls har varit inne på samma spår. Det har utvecklats två olika skolor utifrån samma grundprinciper vilket arbete väldigt tydligt visar. Där beskriver de rationalitetens förmåga att överskrida skillnader mellan människor i samhället. De hittar även en grund i att beslut ska fastställas genom fri deliberation mellan jämlika medborgare (Rawls, 2001).

Jag presenterar teorin i en mindre sammanfattning och självklart finns det aspekter som skulle kunna diskuteras om deliberativ demokrati. Motivet till detta är att det som presenteras om teorin är det mest relevanta till denna fallstudie, vilket kommer att skapa möjligheten att diskutera dialogprocessen ifrån ett demokratiskt perspektiv.

Kritik av teorin

Denna teori är en sammanställning av å ena sidan liberal rättviseteori och å andra sidan klassiska republikanska och direktdemokratiska idéer. Detta gör denna teori tveeggad och skapar invändningar från samma positioner som den har ursprung i. Ett konkret exempel är den klassiske nationalekonomen Joseph Schumpeters kritik om att medborgare varken är kompetenta eller intresserade av politik för att kunna agera rationellt i den, på det sätt som deltagardemokrati förväntar sig (Premfors & Roth, 2004).

Min tolkning av Schumpeters kritik är att det är inte endast politik medborgare inte är inkompetenta till eller tillräckligt intresserade av för att agera rationellt. Det skulle lika gärna kunna handla om kultur, utbildning och andra offentliga områden där kritiken skulle kunna tillämpas. Medborgare som inte är experter kan helt enkelt inte agera för det ”stora goda” vilket syftar till att ta hänsyn till alla aspekter i den offentliga sfären för att diskutera och argumentera fram förslag till ökad förbättring, förändring och förnyelse.

Socialt Kapital

Uttrycket socialt kapital har använts i olika former och i olika tidsperioder under vår historia men 1990 skrev James Coleman boken *Foundations of Social Theory*, denna bok blev utgångspunkten för termen socialt kapital. Colemans teori beskriver att individer besitter mer än bara fysiskt, finansiellt och humant kapital, även det sociala kapitalet är en del i den sociala sfären. Att individer inte är så egoistiska som den neo-klassiska teorin har antagit är en iakttagelse som Coleman gjorde. Hans iakttagelser blev inte aktuella då definitionen av det sociala kapitalet kvarstod diffust beskrivet av honom. Detta gjorde att hans teori gick obemärkt förbi i historien tills Robert Putnam hittade ett samband mellan socialt kapital och grad av organiserade individer t.ex. i föreningar/organisationer/sammanslutningar (Putnam, 1996).

När Robert Putnam och hans forskarlag anlände till Italien var syftet att undersöka demokratiska effektiviteten av decentraliseringen i Italien. Resultaten upptäcktes, vara att demokratin i norra Italien var effektivare och bättre än i södra Italien, kunde de inte hitta en förklaring. De förstod mer när de tog hänsyn till det sociala kapitalet; I norr fanns fler människor som var engagerade i olika föreningar, klubbar och sammanslutningar som visade att de individerna hade ett högt förtroende till samhället och varandra (Putnam, 1996).

Denna upptäckta tes mellan sambandet av socialt kapital och institutionell framgång fick mycket uppmärksamhet runt om i världen. Då det i forskarvärlden fanns en stark efterfråga på

individuell alienation, normlöshet och söndervittring. Att kunna hitta en förklaring till olika demokratiska problem såsom bristande engagemang, sjunkande valdeltagande och ökad tvivel på politiker (Putnam, 2001).

Socialt kapital, kan sammanfattas som egenskaper i sociala relationer som gör att människors samarbete grundas på tillit. Vilket i sin tur leder att människor ömsesidigt litar på varandra och samarbetar i positiv anda, vilket är till fördel för samhället, demokratin och offentliga institutioner. Detta är den allmänna uppfattningen, att högt socialt kapital är lika med ökad demokratisk effektivitet men denna teori kan kritiseras.

KRITIK AV TEORIN

Det som har diskuterats och ifrågasatt i samhällsdebatten om Putnams teori har varit begreppet, mätningen, och även svårigheten att hitta likadana korrelationer i andra länder än Italien (Rothstein & Kumlin, *demokrati, socialt kapital och förtroende*). Det sociala kapitalet används inom olika discipliner och har en bred definition, vilket problematiserar fenomenet. Begreppet socialt kapital används inom statsvetenskapen för att förstå hur en god fungerande demokrati kan säkerställas, detta uppnås genom ”*sociala nätverk och de normer för ömsesidighet och pålitlighet som uppstår ur dem*” (Eriksson, 2003).

Många forskare har ifrågasatt om det verkligen är deltagande i organisationer och nätverk som ökar människors benägenhet att lita på varandra, eller om de redan har högt socialt kapital innan de deltar i organisationer (Eriksson, 2003). Kan liknas vid dilemmat om ägget och hönan, vad kom först?

I ett Working paper från Centrum för regionalvetenskap (CERUM), vilket är en myndighet inrättad av regeringen som bedriver tvärvetenskapliga forskningsprojekt och samt sprider forskningsresultat till olika samhällsintressen beskriver Malin Eriksson vilka problem som det sociala kapitalet möter när man ska mäta i vilken grad individer har socialt kapital. Dels finns det olika dimensioner av socialt kapital (vilka är grupper och nätverk, tillit och solidaritet, kollektivt agerande och gemenskap, information och kommunikation, social sammanhållning och integration, egenmakt och politisk handling) Dels finns även olika nivåer; analysnivå, individnivå och samhällsnivå. Detta gör det tydligt att socialt kapital är mer komplext än vad man kan tro. Genom att tillämpa Erikssons färdiga enkätfrågor som hon i sin tur har tagit ifrån World bank som analysverktyg skapas en legitim mätning av det sociala kapitalet.

TIDIGARE FORSKNING

Att medborgare ska vara delaktiga i demokratin är ett aktuellt ämne oavsett tidsperiod i historien. Den tidigare forskningen fokuserar på samtalsdemokrati och att kommunikationen ska främja det optimala samhället. Några exempel på tidigare uppsatser är ”*Den deliberativa drömmen och politisk praktik – samtalsdemokrati eller elitdiskussion?*” Christer Kalrsson, ”*Offentlighet – renar, försenar och väcker känslor*” Daniel Naurin samt Henry Montgomery: *Hinder och möjligheter för det goda samtalet – den auktoritära och den demokratiska gruppen*. Dessa arbeten handlar om hur samtalet med medborgare kan påverka offentliga verksamheter.

Det har även genomförts empirisk forskning i form av demokratiska experiment, där medborgare får tillfälle att engagera sig i samhällsfrågor. Den amerikanske statsvetaren James Fishkin utförde flera experiment där medborgare träffas, diskuterar och tar ställning till olika samhällsfrågor (www.cdd.stanford.edu).

I Sverige har forskare diskuterat mycket om Deliberativ demokrati mycket inom skola och utbildning. Det är idéer där samtalet är en essentiell faktor för att utveckla elevernas demokratiska kompetens. Forskarna Thomas Englund och Klas Roth diskuterar den pedagogiska demokratin i boken *Deliberativ demokrati*. Det finns ett flertal forskningsstudier inom ämnet deliberativ demokrati, vilket är positivt för den demokratiska utvecklingen i samhället. Genom att undersöka samtalet på fler ställen än skola och utbildning kan få en bredare bild av samtalet/dialogprocessen. En fallstudie på kulturhuset Blå Stället om dialogprocessen har inte gjorts tidigare vilket är ett av motiven att genomföra denna studie. Det är också intressant att lyfta fram en offentlig verksamhet som tillämpar detta arbetssätt för att kunna beskriva dess potential.

METOD

Socialt kapital operationaliseras genom att använda analysverktyget från World Bank. World Bank har utformat en rad olika enkätfrågor för att mäta socialt kapital i många olika perspektiv. De frågor som har valts ut till denna fallstudie är mest relevanta, då dessa förutom socialt kapital räknar in tillit och gemenskap. Socialt kapital är den oberoende variabeln och som man mäter utifrån Putnams teori om att socialt kapital påverkar deltagandet i samhället.

-Är du medlem i en förening mer än Blå Stället?

-De flesta människor som bor i grannskapet kan man lita på?

-I denna stadsdel måste man vara uppmärksam annars så kan någon sannolikt utnyttja dig?

-De flesta människor i det här området är villiga att hjälpa till om du behöver det?

-I denna stadsdel litar människor inte på varandra i frågor om att låna pengar?

-Generellt sett, skulle du säga att de flesta människor kan man lita på, eller att man inte kan vara nog försiktig i kontakter med andra människor?

-Enligt din åsikt, är denna stadsdel allmänhet lugn eller präglas den av våld?

-Hur säker känner du dig när du går i denna stadsdel ensam när det är mörkt?

Deliberativ demokrati operationaliseras genom att undersöka dialogprocessen funktion genom intervjun och enkäten. Intervjun bidrar till ökad förståelse av syfte och utformning. Enkäten kompletterar med information om den verkliga funktionen, deltagares upplevelse och uppfattning om dialogprocessen.

-Vad är ditt motiv till ditt engagemang i denna dialoggruppen?

-Har du lagt ett förslag om en aktivitet hos Blå Sället?

-Har den aktiviteten genomförts eller ska den genomföras?

-Jag känner att jag har möjlighet att påverka Blå Ställets val av aktiviteter/program?

-Finns det något du skulle vilja förbättra med dialogprocessen i gruppen?

För att kunna besvara frågeställningarna i denna fallstudie ska jag använda mig av intervjuer och enkäter vilket syftar till en kvalitativ forskningsstrategi. Kvalitativ forskning karakteriseras av att fokus läggs på ord än på siffror och insamling av analys av datamateria (Bryman, 2011). Fallstudie som design beskriver Alan Bryman som att studera en viss miljö eller samhälle för att kunna förstå en större helhetsbild, vilket är utgångspunkten i denna studie. Därför undersöker jag hur Blå Stället implementerar dialogprocessen i verksamheten för att därefter få en ökad förståelse av dess funktion och utformning.

Att undersöka verkligheten genom ”teorins glasögon” för att kunna tolka sammanhanget är vad Bryman benämner som en deduktiv fallstudie. Teorin är ett hjälpmedel för att kunna tolka verkligheten. Blå Stället är ett litet fragment av den stora bilden som skall kunna tolkas och beskrivas i slutet.

Jag kommer att beskriva hur dessa frågor kommer att besvaras och hur teorierna ansluts till respektive fråga, för att ge en översiktlig bild av tillvägagångssättet av genomförandet.

- *Hur är Dialogprocessen utformad på Blå Stället?*

Genom semi-strukturerad intervju med två anställda på Blå Stället får jag en gedigen information om hur dialogprocessen fungerar och hur den tillämpas. Intervjun är 60 minuter och spelas in med en diktafon. Materialet transkriberas och används sedan i resultat- och analysdelen. Teorin som används för att tolka intervju resultatet är deliberativ demokrati, då detta är våra ”glasögon” för att skapa en ökad förståelse av dialogprocessen. Resultatet härifrån sätts sedan i relation från deltagarnas svar om hur dialogprocessen fungerar i praktiken.

- *Vilka är engagerade inom Dialogprocessen?*
- *Vilket socialt kapital har de?*
- *Hur ser de deltagare på Dialogprocessens funktion?*

Dessa frågeställningar besvaras med både enkät och intervjumaterial. Enkäten kommer att innehålla ett analysverktyg som är utformat av World Bank. Eftersom det är ett väldigt kontroversiellt att mäta socialt kapital, har World Bank utvecklat standardfrågor som belyser det socialt kapital, vilket även tar en ansats i Putnams teori. Frågorna är de som har illustrerats kursivt ovan under boxen socialt kapital. Enkäten vilken skickas ut via mail ställer även frågor

såsom deltagande i föreningar och tillit till medmänniskor och även andra aspekter (Grootaert, Naraya, Nyhan Jones & Woolcock, 2004).

I enkäten finns även kompletterande frågor vilka ska besvara – om hur dialoggruppens sammanställning av individer, vilket motiv till engagemang deltagare har och om de får igenom förslag till aktiviteter/program. Mailadresserna till respondenterna får jag av en anställd på Blå Stället (Dubravko Grdic) via mailkontakt. I utskicket till respondenterna bifogas enkäten och även instruktioner om hur enkäten fylls i.

Intervjumaterialet beskriver lite kort att dialoggruppen storlek varierar och även på ungefär hur många som är aktiva. Dialoggruppens möten är frivilliga vilket gör att antal deltagare kan variera ifrån små grupper på 3-5 personer till lite större 5-15 beroende på tidpunkt. Det är dessa individers som skall svara på enkätundersökningen vilket påverkar antalet respondenter. Resultatet av frågeställningarna tolkas med både deliberativ teori och Putnamns socialt kapital teori. Deliberativ demokrati skapar en grundföreställning om hur deltagandet och dialogen ska vara utformad, även intervjun visar på hur ideal visionen om dialogprocessen ser ut. Genom att använda resultatet ifrån frågeställningen – ”Hur ser deltagare på dialogprocessen?” skapas förståelse av båda sidorna av samma mynt. Där ena sidan är ideal visionen bilden av dialogprocessen och den andra sidan är hur deltagare som är engagerade ser på dialogprocessens funktion. Socialt kapital teorin skapar en fördjupad förståelse av deltagare, för att öka kunskapen om relationen mellan deltagande och socialt kapital.

Reliabilitet & validitet

Om denna fallstudie skulle göras igen skulle resultatet förmodligen inte bli detsamma, då resultatet påverkas av dagens samhällsstruktur. Detta betyder att denna undersökning påverkas av tillfälliga betingelser och även att personerna som medverkar kan vara olika och att utformningen av dialogprocessen kan förändras i framtiden.

Fallstudiens reliabilitet och validitet beskriver Bryman som problematiskt. Tanken om att ett enda fall skulle kunna vara representativt för att göra en generalisering inom ett helt forskningsfält eller ämne är orimligt. Det som är rimligt är att hitta olika typfall som kan användas för att representera en viss klass av objekt. Det finns tre olika typfall av fallstudier denna fallstudie kan illustreras av, enligt Bryman som det ”unika fallet”. Det unika fallet karakteriseras av att det endast finns en verksamhet eller person som är på ett visst sätt och som kan undersökas. Ett konkret exempel som beskrivs är Fielding (1982) som studerade en

högerextremistisk organisation, National Front. Själva organisationen var inte unik utan dess roll i valet var avgörande för att vara ett unikt typfall (Bryman, 2011). Även Blå Stället är ett unikt fall som skall undersökas för att skapa en ökad förståelse för hur implementeringen av dialogprocessen kan förändra och förnya verksamheten.

BAKGRUND

BLÅ STÄLLET

I kulturplanen för Angered beskrivs vilka mål som Kulturhuset ska sträva emot och vilka strategier som ska användas i kulturenheten som Blå Stället ingår i. Detta är målet så som det framställs av kommunfullmäktige.

”Vision och förhållningssätt”

Detta är stadsdelens vision: Angered - där människor möts, utvecklas och trivs Visionen är framarbetad i politikernas forum “Vision Angered” hösten 2012. Angered ska med sin unika mångfald och goda förutsättningar i form av natur, infrastruktur och mänskliga resurser vara en attraktiv del av Göteborg. Boende och verksamma känner stolthet över sin dagliga miljö och människorna har goda förutsättningar att utvecklas utifrån sina behov. Det övergripande målet för Vision Angered är: Angered ska vara en integrerad del av Göteborg som bär sin del av stadens utveckling och ekonomi”

[\(<http://goteborg.se/wps>\)](http://goteborg.se/wps)

Målsättningen visar tydligt att Blå Stället fokuserar på att engagera och erbjuda ett stort utbud av kultur som ska vara tillgängligt för allmänheten. Verksamheten på Blå Stället får nya lokaler som just nu är under renovering öppnar till våren 2014. Under tiden används tillfälliga lokaler i närheten vilka erbjuder föreläsningar och aktiviteter men inte i den utsträckningen som de nya lokalerna kommer att erbjuda. De nya lokalerna är en satsning som är i linje med att Blå Stället ska vara tillgängligt för hela Göteborgs stad.

När man besöker Blå Ställets hemsida möts man av deras slogan: ”Västra Sveriges mötesplats för den nya gränslösa kulturen”, vilket är en slogan som skapar en föreställning om vilka

visioner Blå Stället har. Visionen för det nya Blå Stället är att det ska vara ett levande och inspirerande kulturhus. Att genom kultur skapa en viktig mötesplats för angelägna samtal och konstnärliga uttrycksformer. Att skapa ett centrum för den mångfald av kulturyttringar som finns i Angered (blastallet.goteborg.se)

Angered

Angered är en stadsdel i den nordöstra delen av Göteborgs stad med nästan 50 000 invånare. I samband med Blå Ställets renovering har även andra satsningar på infrastruktur gjorts i området. En ny bad- och ishall har byggts med en budget på ca 300 miljoner kr, vilket skapar en attraktiv mötesplats för alla Göteborgs invånare. Detta gynnar även Blå Stället då även det nyrenoverade kulturhuset ligger i centrum och skapar en möjlighet att besöka det. Annat aktuellt i Angered är stadsparken som blir färdig i december 2013 med lekplatser, bouleplan, grillplatser m.m. vilket skapar en mötesplats för invånarna i och utanför Angered (www.goteborg.se)

Angered är ett område som har uppförts som ett s.k. Miljonprogram vilket infördes av riksdagen under perioden 1965-75. Visionen med Miljonprogrammet var att bygga en miljon bostäder under 10 år. Detta beslut grundades i och med bostadsbristen som uppkom under ett högt tryck av inflyttning till storstäderna samt invandring till Sverige. Detta är ett av skälen till att Angered benämns som förort, ett område som karakteriseras ”av uppbyggnad av” del av miljonprogrammet med hög invandring och arbetslöshet (www.mkc.botkyrka.se). Idag ser visionen om Angered ut på ett annorlunda sätt, då politiker idag är mer medvetna om problematik och utmaningar som föreligger i en typisk förort. Kunskapen om detta har skapat en insikt i att det behövs fler satsningar som minskar segregationen. Verktöget och sloganen för att förverkliga visionen som kommunstyrelsen har enats om är att ”Angered ska vara en integrerad del av Göteborg som bär sin del av samhällsutvecklingen och ekonomin” (www5.goteborg.se). Detta är en av grunderna till visionen om Angered som har genererat satsningarna ovan.

RESULTAT & ANALYS

I detta avsnitt presenteras det empiriska materialet för varje frågeställning. Efter resultatet följer en analys.

- *Hur är Dialogprocessen utformad?*

Intervjun genomförs med två anställda på Blå Stället, Dubravko Grdic och Luis Tortosa, som är programproducenter inom områden musik och samhälle. Båda två har jobbat med dialogprocessen tidigare i andra verksamheter och idag jobbar de aktivt med dialogprocessen på Blå Stället. Den empiriska informationen som intervjun frambringar ska besvara frågeställningen om hur dialogprocessen är utformad hos Blå Stället och även vilket syfte arbetsmetoden har.

Dialogprocessen är en arbetsmetod vilken startades 2012 i och med att Blå Stället öppnar upp och bjuder in besökare att påverka kulturhusets verksamhet. Luis berättar hur Blå Stället engagerar sig för att få fler deltagare till Dialoggruppen, en grupp besökare och föreningsaktiva;

- *”Så har vi skickat brev till alla offentlig kontakter som möjligt genom hemsidan och så vidare och i terminsprogrammet och gjort utskick på mail bland, då annat för alla är välkomna till dialoggruppen , ”kom och påverka oss - vi vill lyssna på er i första hand”.*

Detta är ett viktigt inslag i dialogprocessen. När medborgare väl engagerar sig hos Blå Stället, hålls det dialogmöten vilka skapar möjligheter för de som är aktiva att lägga fram olika förslag om aktiviteter och program. Det är detta samtal som är grunden i dialogprocessen att lyssna på de aktiva medborgarna om vilka preferenser de har och vad de vill påverka hos Blå Stället.

- *”Syftet är att göra boende och besökare föreningar till arrangörer. Alla som vill komma in och jobba med oss i Huset och vara något mer än besökare . En av*

syftena var att öppna upp Huset och låta dem vara mer aktiva på ett nytt sätt - bland annat att göra intressanta program ihop med dem”.

Dialogguppens möten skapar en förutsättning för få nya programidéer och aktiviteter som kan genomföras. Vilket gör det viktigt att återkoppla och diskutera förslagen.

- ***”Dialogprocess är något man bygger upp från grunden, från ett frö till ett träd. Då kräver det många olika etapper, i detta sammanhang är det första en återkoppling.”***

Dialogprocessen är en arbetsmetod vilken kräver omsorg för att något konkret skapas. Det är essentiellt att det finns en lyssnande part i en dialogprocess för att aktiviteter skall kunna förverkligas.

I en frågeställning om hur dialogprocessen mäts och utvärderas för att användas framöver:

”Ja det tror jag att vi kommer kunna visa när vi har flyttat in i det nya Blå Stället då har vi kunnat se och dokumentera och utvärdera på hur många möten hur många har varit med på möten vilka aktiviteter har vi deltagit på vilka publikresultat har det blivit vi har gjort delutvärderingar efter varje termin det finns en del skrivet om det men vi kommer behöva göra en större utvärdering när vi har nått en längre bit in på vägen det måste bli naturligt när vi flyttat in i Blå Stället. Kommit igång med det som arbetet syftar till nu är det provisoriska lokaler och tillfälliga kontor och tillfälliga mötesplatser. Men givetvis kommer det att komma större utvärderingar som vi kommer skicka vidare nu ger i delrapporter uppåt till våra chefer och vi ger delutvärderingar som vi skriver ihop med Blå Ställets vänner som efter varje större engagemang.”

Analys av dialogprocessens funktion

Dialogprocessen är ett verktyg på Blå Stället för att förbättra dess verksamhet. Genom att öppna upp och bjuda in skapar Blå Stället vad som i grunden är den deliberativa demokratins ideal – beslut om att verksamhetens aktiviteter och program som skapas genom dialog och deltagande. Precis som i den allmänna beskrivningen av dialogprocessen sätter man fokus på samtalet och att använder dialogmöten till att lyssna på vad medborgarna önskar.

Dialogprocessen är utformad som en lång process mellan Blå Stället och dess deltagare. De har möten i olika moment och försöker skapa nya aktiviteter och program som utvecklar Blå Ställets verksamheter. Istället för att kulturhuset enbart på egen hand väljer aktiviteter och program. De säger att de tror att det skulle locka fler besökare till kulturhuset. På detta sätt vill Blå Stället åter öppna upp sin verksamhet i kulturhuset för att kunna utvecklas med deras besökare och ligga i framkant idag. Om arbetsmetoden kommer att användas återkommande beror på hur resultatet av utvärderingen av dialogprocessen. Idag framkommer det att arbetsmetoden genererar goda resultat vilket framkommer i fallstudien.

RESULTAT SOCIALT KAPITAL

- Vilka är deltagarna inom Dialogprocessen?
- Vilket socialt kapital har deltagarna?

För att svara på dessa frågor används analysverktyget från World Bank. De deltagare som har svarat på enkäten är fyra av nio, enkäten skickades ut via mail till dialoggruppen.

Respondenterna är alla i medelåldern, har hög utbildningsnivå, och har anknytning till Blå Stället genom olika föreningar eller som individuella besökare. Könsfördelningen är en kvinna och tre män. Antalet respondenter är relativt lågt, men en tolkning kan genomföras då det är en grupp med varierande antal deltagare. Här presenteras resultaten i tabellform och efter varje tabell kommer en analys för att tydliggöra resultaten som presenteras.

	Håller Helt och hållet med	Håller delvis med	Vet inte / har ingen åsikt	Tar delvis avstånd	Håller inte alls med
<i>De flesta människor som bor i grannskapet kan man lita på?</i>	3	1			
<i>I denna stadsdel, måste man vara uppmärksam annars så kan någon sannolikt utnyttja dig?</i>		3		1	
<i>De flesta människor i det här området är villiga att hjälpa till om du behöver det?</i>	1	3			
<i>I denna stadsdel, litar människor inte på varandra i frågor om att låna pengar?</i>			3		1

Den första frågan i tabellen handlar om tillit, att tre av en svarade att de ”helt och hållet håller med” kan vara förvånande då det finns en förväntning på att de som har ett högt socialt kapital att de alla ska ha ett högt tillit för andra individer speciellt i grannskapet. Denna fråga kommer även att diskuteras vidare i analysen.

Den andra frågan i tabellen skulle också förväntas att alla respondenter svarade att de ”helt och hållet håller med”. Vilket gör det intressant att titta närmare på, de som är involverade i samhället tror alltså att de fotfarande skulle kunna bli utnyttjade av sina medmänniskor. Denna försiktighet i samhället skulle kunna förklaras av att det finns olika grad av socialt kapital. SOM-institutet vilken är en opartisk undersökningsorganisation vid Göteborgs Universitet har genomfört samhällsundersökningar om hur det sociala kapitalet ser ut i samhället. Bo Rothstien använder SOM intuitionens data för att beskriva tre olika sorters socialt kapital som individer kan besitta. Dessa är låglitare, medellitare och höglitare de tre olika är en representation av hur de olika respondenterna svarat på SOM-undersökningen (Rothstein, 2005). Vilket ligger till grund för min tolkning av respondenterna hos Blå Stället kan vara medellitare, att de är involverade i samhället men att de har en ”försiktighet” till sina medmänniskor.

Den tredje frågan i tabellen kan tolkas som att de även där är medellitare, en av tre svarade att de ”håller helt och håller med”. Vilket visar på att det finns en förskjutning mellan medellitare och höglitare. Att i olika frågor varierar respondenterna mellan dessa två kategorier av typideal.

I fjärde frågan i tabellen svarar tre att de inte ”vet/har ingen åsikt” och en svarar ”håller inte alls med” om att hur det är att låna pengar. Detta skulle kunna tolkas som att de tre som svarat inte vart i behov att låna pengar och inte vet hur det är, medan en svarande har vart i behov och vet att det går att lita på människor.

Denna frågeställning jämförs med SOM-intuitionens undersökning om tillit längre nedan.

	De flesta människor kan man lita på.	Man kan inte vara nog försiktig i kontakt med andra människor	EJ svar
<i>Generellt sett, skulle du säga att de flesta människor kan man lita på, eller att man inte kan vara nog försiktig i kontakter med andra människor?</i>	3		1

	Väldigt Lugn	Någorlunda lugnt	Varken lugnt eller våldsamt	Någorlunda våldsamt	Väldigt våldsamt
<i>Enligt din åsikt, är denna stadsdel allmänhet lugn eller präglas den av våld?</i>	2	2			

	Väldigt säker	Någorlunda säker	Vet inte 1/ har ingen åsikt	Tar delvis avstånd	Håller inte alls med
<i>Hur säker känner du dig när du går i denna stadsdel ensam när det är mörkt?</i>	3	1			

Dessa två frågor ovan i tabellen tolkas gemensamt som att se till i vilken grad respondenterna känner sig trygga i samhället. Det som kan avläsas är att hälften anser att stadsdelen är väldigt lugn medan den andra hälften tycker att den är någorlunda lugn. Ändå känner sig tre av respondenterna väldigt säkra i stadsdelen när de är ensamma ute i mörkret. Vilket vi kan se till den första frågan i översta tabellen som hade likadan svarsfördelning. Att det var tre som svarade att de flesta människor i grannskapet kan man lita på och en svarade att de delvis håller med. Tolkningen är att de som känner sig mer trygga är även de som är höglitare i större utsträckning. Vilket visar på att de även litar på sina grannar, vilket skapar en ökad känsla av trygghet.

ANALYS AV SOCIALT KAPITAL

Diagram och analysen ovan beskriver det sociala kapitalet hos respondenterna. Vilket visar på att de som deltar i dialoggruppen har ett varierande socialt kapital, mellan medellitare och höglitare. De känner tillit till sina medmänniskor och de känner sig säkra i samhället. Det sociala kapitalet som Putnam beskriver handlar om att lita på andra människor för att kunna skapa, organisera sig i föreningar och bygga på sociala strukturer så som demokrati. Detta framkommer i dessa resultat väldigt tydligt. Alla förutom en respondent svarade på frågan om de generellt litar på människor, vilket är en av de faktorerna som visar på tillit. Det kan sägas att dessa deltagare har socialt kapital vilket kan påstås då de litar på sina medmänniskor och även deltar i Blå Ställets verksamhet för att skapa ett bättre program och aktiviteter.

För att sätta resultaten i ett större perspektiv till hur det ser ut i samhället när det gäller individer med socialt kapital har jag valt att jämföra mina resultat med resultaten ifrån SOM-institutet. Den frågeställningen som kan sättas i jämförelse från SOM-undersökningen till denna fallstudie är frågan om tillit. Frågeställningen vilken SOM-intuitionen ställer i sin undersökning om tillit är;

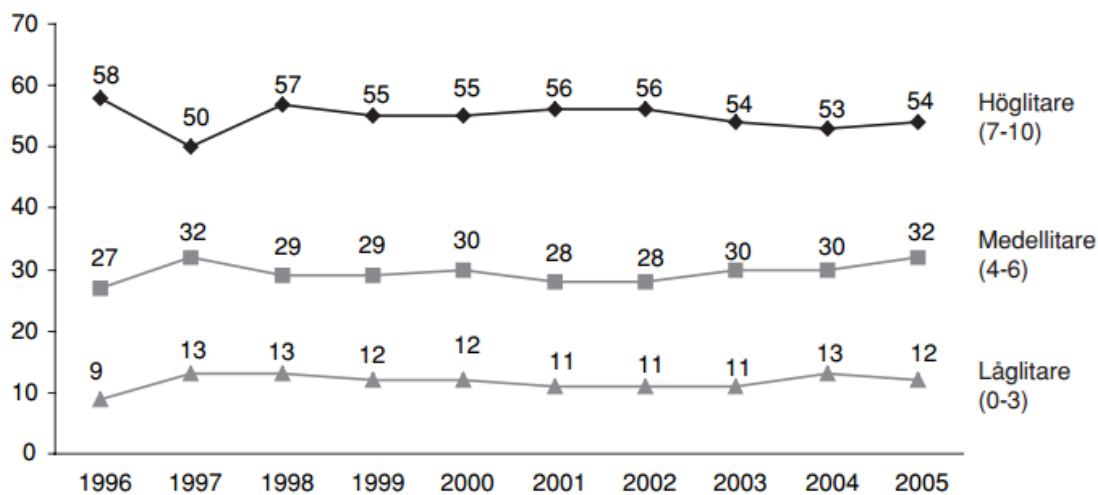
” Enligt din mening i vilken utsträckningen går det att lita på människor i allmänhet?”
(Rothstein, 2005)

Generellt sett, skulle du säga att de flesta människor kan man lita på, eller att man inte kan vara nog försiktig i kontakter med andra människor?”(Fallstudiens frågeställning)

Dessa två frågor skapar en möjlighet att kunna jämföra hur representativ fallstudien är i jämförelse till verkligheten. SOM-institutet som genomfört en mycket bredare och noggrannare undersökning av frågeställningen skapar en möjlighet att sätta fallstudiens resultat i ett större perspektiv.

I diagrammet nedan illustreras hur SOM-institutet har genomfört undersökningen. Respondenterna fick svara på frågeställningen ”Enligt din mening i vilken utsträckningen går det att lita på människor i allmänhet?” genom att svara på en skala ifrån 0-10 i vilken grad respondenterna litar på sina medmänniskor.

Figur 1 Mellanmänsklig tillit

(Rothstein, 2005)

Det som kan avläsas från diagrammet är att det finns en stor andel höglitare (54%) i Sverige och har funnits under en längre tidsperiod. Vilket även representeras av respondenterna i fallstudiens enkätundersökning. De resultaten från fallstudiens enkätundersökning visar att respondenterna skiftar mellan att vara höglitare och medellitare. Respondenterna i fallstudien skulle kunna representera en grupp kulturellt intresserade, välutbildade medborgare vilket gör att förväntningarna på att de skulle besitta ett högre socialt kapital existerade. Det som fallstudiens resultat visade var att variation förekom i frågeställningar och vilket har tolkats i respektive frågeställning ovan i texten. Denna jämförelse visar på att fallstudiens resultat är likande SOM-institutets. Skillnaden är att antalet respondenter och även att i fallstudien ”hittades” inte några låglitare. Genom att tolka resultaten utifrån teorin socialt kapital ser man att det är komplext att mäta i verkligheten. SOM-institutionens undersökning visar på att Sverige är ett land som generellt sätt har en stor andel höglitare (Rothstein, 2005).

Att respondenterna är i medelåldern och hög utbildade betyder inte att ungdomar och lågutbildade inte besitter ett socialt kapital, utan att de endast inte undersökts i denna fallstudie. Det ena utesluter inte det andra, vilket är viktigt att ta hänsyn till. Då denna fallstudie har begränsats till dialoggruppen. Blå Stället är en mötesplats för kultur och här möts många olika människor och individer oberoende av utbildning och kön. Dock skapar det en bild av hur just dialogprocessens sammanställning av individer ser ut, av vilka det är som är intresserade av att vara med och bidra till nya aktiviteter och program.

En lättsam liknelse till denna komplexa process skulle kunna vara att deltagarna kan liknas vid spikarna i ett husbygge för att kunna skapa en förståelse för vilken tillit de har och socialt kapital deltagarna har. Dessa faktorer påverkar hur ”stabil” ett hus står när det är färdigbyggt. Detta skapar vidare även frågan – Känner deltagarna i dialoggruppen att de har inflytande över aktiviteter och program? Känner de att man lyssnar på dem? Dessa frågor undersöker dialogprocessens funktion och genomslagskraft. Vilket är relevant att titta vidare på, Då en part talar, måste det finnas en annan som lyssnar.

Resultat dialogprocessen

Dialogprocessen undersöks med hjälp av öppna frågor om deltagarnas känsla av inverkan, motiv till deltagande och önskan om förbättring vilket presenteras nedan. Huvudfrågan som ska besvaras är hur deltagare ser på dialogprocessens funktion.

- *Hur ser deltagarna på Dialogprocessen funktion?*

Vad är ditt motiv till engagemang i Dialoggruppen?

”Jag är starkt engagerad i vad som händer i Angered och vill delta på något sätt i att stadsdelen utvecklas i en positiv riktning. Blå Ställe är en viktig del av Angered, så det är naturligt att jag är engagerad i vad som händer där också.”

”Kultur har alltid intresserat mig. Musik, dans, teater, bara för att nämna några områden.

Blå Stället har varit så mycket mer. En kulturell samlingsplats. Nu när Blå Stället skall nyinrigas efter den omfattande upprustningen är det extra roligt att tillsammans med andra kulturintresserade och Blå Ställets personal diskutera framtiden för kulturhuset. Min egen anknytning till just Blå Stället är både genom skolbarnsverksamheten och allsångsveckorna.”

”Vill man göra någonting gott för samhället så behövs det flera. Man behöver ett nätverk av organisationer, näringslivet, stadsdelsnämnden, föreningar, kyrkor och så vidare. Om alla samverkar kan det leda till positiv förändring. Angered är en stadsdel med stor rikedom som oftast underskattas. Min motivation är att potentialen som finns kommer att utvecklas – och här ser jag Blå Stället som en underbar samarbetspartner.”

”Det ger möjlighet att påverka när det gäller programfrågor och det öppnar för en större kontaktyta.”

Finns det något du skulle vilja förbättra med Dialogprocessen i gruppen?

Denna öppna frågeställning syftar till att få fram deltagarnas egna upplevelser om vad som skulle kunna förbättras.

-”Den är rolig och intressant.”

-”Än så länge har det fungerat bra, dvs alla har sagt sin mening och vi har ett gott samtalsklimat.”

-”Jag vill ha en bättre ”omvärldsbevakning” dvs. aktuella/brinnande frågor, men det är svårt att genomföra.”

	Håller helt och hållet med	Håller delvis med	Vet inte/har ingen åsikt	Tar delvis avstånd	Håller inte alls med
<i>Jag känner att jag har möjlighet att påverka Blå Ställets val av aktiviteter/program</i>	4				

	JA	NEJ	Vet inte
<i>Har du lagt ett förslag om en aktivitet hos Blå stället?</i>	4		
<i>Har den aktiviteten genomförts eller ska den genomföras?</i>	3		1

ANALYS AV DIALOGPROCESSEN

Resultaten visar tydligt på att deltagare har en känsla av inverkan då svaren i frågan om de känner att de har en möjlighet att påverka aktiviteter och program, svarade alla fyra att de helt och hållet håller med. Dialogprocessens fungerar väl, deltagare presenterar förslag om aktiviteter och de genomförs, vilket betyder att blå stället aktivt lyssnar på de som deltar. Likaså är det vad deliberativ demokratin förespråkar - att samtalet ska vara vägen till beslut som fattas i verksamheter. Vilket visar att dialogprocessen är en arbetsmetod som fungerar i praktiken.

Motiven till deltagandet visar på att vad som driver deltagarna till engagemang. De som har svarat deltar väldigt mycket i samhället och samspelar med andra medmänniskor i samhället, vilket visar på högt socialt kapital. Detta skulle kunna vara avgörande då flera personer ska komma överens i olika samtal om diverse frågor som uppkommer, alltså har de en god samarbetsförmåga.

Genom att se till resultaten kan det enkelt konstateras att den normativa bilden av hur dialogprocessen bör vara bevisas med empirisk fakta att det även är så i verkligheten. Vilket stärker sambandet mellan hur deltagare, deras sociala kapital, och dialogprocessen funktion förhåller sig till varandra.

En problematik med dialogprocessen finns inte helt konkret, utan de som svarat beskriver att dialogprocessen fungerat bra och alla har fått säga vad de tycker. Det som har framförts har att göra med en önskan om att dialogprocessen ska utvecklas och förbättras inom vissa områden. Vilket i sin tur tolkas som att deltagarna har en positiv attityd och tankesätt gentemot dialogprocessens.

DISKUSSION

Resultatet som presenteras i denna fallstudie är att deltagandet i dialogprocessen är beroende av vilken grad av socialt kapital deltagare besitter. När Blå Stället öppnar mer för samtal krävs det att deltagarna har ett högt socialt kapital för att medverka i dialoggruppen. Jag har antagit, som givet ovan i texten är socialt kapital den oberoende variabeln vilket har antagits och detta har i viss mån bevisats. Deltagare som inte har ett socialt kapital är inte med och medverkar i dialoggruppen.

Resultaten visar på att deltagare har en känsla av inflytande vilket kan vara en viktig del i att deltagare vill vara med och presentera förslag om aktiviteter. Att dialogprocessen fungerar är essentiell då arbetsmetoden är ett verktyg som skapar förbättring på blå stället. Genom denna fallstudie har det framkommit att verktyget är funktionellt och resultaten verkar rimliga utifrån ifrån teorierna som tillämpas.

Konsekvensen av att redogöra för hur denna arbetsmetod är till användning hos kulturhuset, kan möjligtvis skapa en större förståelse av vilka komponenter det behövs för att verksamheter ska lyckas med att implementera arbetsmetoden. Genom att öppna upp en verksamhet, lyssna på deltagare, och återkoppla och samarbeta för att gemensamt bygga den verksamhet som önskas. Detta är ett ”recept” som förhoppningsvis skulle kunna fungera hos fler offentliga verksamheter. Arbetsmetoden är en tidskrävande och kostsam process, men jag tror att det skulle löna sig i längden att lyssna mer aktivt på medborgarna. Då det är deras ekonomiska resurser (skattepengar) som används i den offentliga sektorn.

Denna fallstudie visar att när en institution ser till vad ”kunderna” önskar ökar kvaliteten och effektiviteten hos verksamheten Istället för att slösa på resurser och medel involveras medborgare för att skapa en ökad gemenskap kring verksamheten. Detta är ett innovativt sätt att arbeta inom offentliga verksamheter. Kvalitet är ett begrepp i den offentliga sektorn kan ses ifrån olika perspektiv, kvalitet för ”kunderna” behöver inte likställas med vad verksamheter anser som kvalitet. Vilket gör begreppet flexibelt att använda i olika sammanhang. När jag beskriver kvalitet ser jag det utifrån ”kunden” perspektiv. Alltså att ”kunden”(skattebetalare) får en möjlighet att påverka hur ekonomiska resurser används i den offentliga sektorn i detta fall kulturhuset Blå Stället, skulle kunna leda till en ökad kvalitet av verksamheten.

Kvalitet är vad som är resultatet av att bjuda in och öppna upp våra offentliga verksamheter. Detta är en bristvara enligt mig, kvalitet i den offentliga sektorn skulle kunna förbättras. Genom att skapa en ökad förståelse om hur kvaliteten i den offentliga sfären relaterar till att medborgare inverkar på samhället, är denna fallstudie ett litet inlägg i debatten som behövs för att förverkliga en förändring. Fallstudien är väldigt användbar när syftet är att ta en liten del av ett stort förlopp och försöka beskriva verkligheten genom att säga att fallet får representera verkligheten. Precis som det har gjorts i denna fallstudie. Genom att fokusera på dialogprocessen, deltagare och det sociala kapitalet skapas en ökad förståelse mer än en direkt förklaring till hur det är i verkligheten.

METOD DISKUSSION

Metoden för att få fram resultaten har varit relevant och konsekvent. Genom att använda ett analysverktyg som är nära kopplat till teorierna skapas resultat som kan tolkas tydligt. Hur metoden skulle kunnat påverka resultatet är urvalet som jag själv gjort av frågorna hos World Bank. Genom att jag endast valde ett antal frågor istället för alla frågorna som finns tillgängliga hos World Bank, kan det haft inverkan på resultatet av det sociala kapitalet. Faktorer som påverkat denna studies är dess begränsning till antalet respondenter. Om fler deltagare hade svarat på enkäten hade resultatet kunnat vara annorlunda. Att undersöka demokratin i en fördjupad mening där Angered's samhällsstrukturer analyseras, skulle kunnat stärka denna fallstudie. Det har varit viktigt att ta med så många faktorer som möjligt för att kunna avgöra sambandet mellan socialt kapital och deltagande

Nackdelen med fallstudien är just en förklaring till att sambanden mellan demokrati, deltagande, dialogprocess snarare grundas i teoretiska antaganden än i empirisk forskning. Genom att endast fokusera på en lite del av ett stort förlopp skapas en begränsning till en generaliserad förklaring av korrelationen mellan dessa faktorer.

Den geografiska aspekten är en av flera faktorer som påverkar resultaten. Angered är ett område som är mångkulturellt och här bor det människor från hela världen. Detta skulle kunnat påverka resultaten då individer med olika kulturella bakgrunder har olika sätt att se på engagemang i samhället. De kommer från länder där staten och det offentliga ofta inte är lika öppna, fria och hjälpande. De individerna har inte alls samma erfarenheter av att vara aktiva i samhället som majoritetssvenskar. Även om Blå Stället bjuder in dem betyder inte det att informationen de får tolkas och förstås så som syftet är. Detta är endast en hypotes och behöver inte vara så.

SLUTSATS

Det som fallstudien har undersökt är hur en verksamhet implementerar en arbetsmetod för att skapa ett ökat deltagande och medborgarinflytande. För att koppla samman Putnams teori om hur det sociala kapitalet kan ha inflytande över deltagande, kan det fortfarande verka diffust hur orsak och verkan hänger ihop. Det som har belyst är att det sociala kapitalet är vad som skulle påverka deltagandet, men det skulle lika gärna kunna vara tvärt om.

Deltagandet, eller rättare sagt möjligheten till deltagande skapar lika mycket en förutsättning som själva deltagarna gör. I början av studien antas det att det ena är beroende av det andra, men egentligen behövs både deltagare och denna dialogprocess för att kunna skapa en interaktion mellan dessa två faktorer. Detta leder till ett antagande om att demokratin ökar. Genom att ha besvarat frågeställningarna hur dialogprocessen är utformad och vilka deltagare som är aktiva och vad deras sociala kapital är, kan det konstateras att alla faktorer är beroende av varandra.

Dialogprocessen är utformad i olika etapper och skapar en kontinuerlig återkoppling till deltagare och deras åsikter. Jag tror att det är lyssnandet och samarbetet som ökar kvaliteten för de aktiviteter som genomförs på Blå Stället. Det är kvaliteten som ökar på så sätt att deltagarna som presenterar förslag känner att de är delaktiga och när beslutet om att genomföra aktiviteten går igenom ökar deltagandet till aktiviteten. Detta är även ett sätt att undersöka vad som önskas av medborgarna vilket kan garantera att det finns en publik till de aktiviteter som genomförs.

Deltagarna i dialogprocessen är individer som är intresserade av kultur och är aktiva i samhället. De har en känsla av gemenskap i samhället och litar på sina medmänniskor. Denna grupp av individer på Blå Stället är förhoppningsvis en god representation av folket i stadsdelsnämnden. Det finns både positiva och negativa aspekter i diskussionen om representativitet. I Angereds stadsdelsnämnd finns år 2012 en befolkningmängd på närmare 50 000 och av dem är 24 000 utrikes födda. Detta illustreras i statistik ifrån Göteborgs stad (www.goteborg.se). Detta gör Angered till den mest multikulturella stadsdelsnämnden i Göteborg. Jag tror att Blå Stället påverkas av detta i positiv bemärkelse genom att vara en mötesplats för mångfalden av kulturer som existerar.

Detta blir som ett recept för ett framgångsrikt kulturhus. Mer än ett orsakssamband. Deltagare med högt socialt kapital, en god arbetsmetod och en mötesplats är ingredienserna som främjar demokrati. Argumentet för detta är just att ingen av dessa faktorer ensamma skulle kunna påverka demokratin då de behöver finnas i ett samspel.

TEORI KRITIK I RELATION TILL STUDIEN

Socialt kapital är en omdiskuterad teori, den har funnits med i historien sedan Coleman introducerade termen lite diffust. Sedan dess har utvecklingen av socialt kapital utvecklats och har idag skapat ett paradigmskifte i den statsvetenskapliga forskningen (Putnam, 1996). Kritiken som framställs är berättigad, att mäta socialt kapital är komplext. Det har inte underlättat teorins reliabilitet då replikering av Putnams studie inte givit samma resultat i andra länder, vilket skapar en samhällsdebatt om vilken betydelse socialt kapital verkligen innebär (Rothstein & Kumlin, 2001). I denna fallstudie kan jag tycka att teorin är applicerbar då det involverar ett mindre samhälle. Min åsikt är att socialt kapital är enklare att mäta i ett ”slutet” område än att mäta ett helt lands sociala kapital. Då faktorer som känsla av trygghet i området, och tillit används för att mäta socialt kapital. Dessa faktorer influeras av områdets ”lokala kultur”, tex att mäta socialt kapital i en storstad och glesbygd tror jag att resultaten skulle variera oerhört mellan dessa två.

Deliberativ demokrati är en teori som är kritiserad och jag tycker att det kan stämma med vissa undantag. I denna fallstudie har det visats att det är individer som är väldigt engagerade som är med i dialoggruppen, vilket skulle kunna betyda att de som är intresserade av kultur är de som deltar på Blå Stället. Detta motsäger vad nationalekonomen Schumpeter beskriver – att individer som engagerar sig politiskt inte alltid är kompetenta nog eller intresserade. Om detta stämmer så är denna dialogprocess ett undantag. Individer som deltar på Blå Stället är förankrade i föreningar och aktiva i samhället vilket ger dem en ökad kompetens att lägga fram förslag om hur Blå Stället kan förbättras, förändras och förnyas.

AVSLUTNING

Jag ser att Blå Stället har ambitionen att förbättra, utveckla och engagera medborgare i sin omgivning. Samtidigt är det svårt att hitta gemensam grund för att intressera alla olika besökare att bli aktiva, utan det blir de som har kultur som ett prioriterat intresse som kommer till Blå Stället på dialogmöten/gruppen. Detta kan man verkligen ha olika åsikter om och en fråga man kan ställa sig är: Varför skulle medborgare som inte är intresserade av kultur vilja delta och påverka? Det finns en inre konflikt mellan den ideala verksamheten och vad som verkligen kan åstadkommas i samhället.

Arbetsmetoden som används hos Blå Stället syftar till att främja interaktion mellan medborgare och offentliga organisationer. Detta är något som borde göras allt oftare – att fråga sig vad medborgaren vill ha av samhället? Detta skapar en möjlighet att människor kan uttrycka sin egen åsikt i vårt samhälle, vilket helt enkelt är demokratiskt, men framförallt kan det skapa en ökad kvalitet i den offentliga sektorn.

Problematiken kring hur beslut ska tas och vems röst som ska väga mest, vilket system skall tillämpas för beslut m.m. Det återstår att förklara fullständigt och kan diskuteras länge till men tanken som jag vill framföra är att alla offentliga verksamheter skall ta ett eget ansvar för att förbättra för ”kunden” /medborgaren genom dialog. Mycket i det svenska samhället är redan uppbyggt på demokratiska grunder vilket gör systemet legitimt. Att komma ännu närmare medborgaren genom en ökad öppenhet och insyn i våra offentliga verksamheter tror jag skulle skapa ett samhälle som ökar medborgares vilja till engagemang och även en ökad kvalitet.

De som är engagerade lyssnar man på och medborgare känner att de har ett inflytande. Denna fallstudie visar att även de är viktigt att lyssna på och återkoppla till deras åsikter, tankar och idéer. Detta är en central del i förbättringsarbetet mot ett starkare och mer hållbart samhälle.

Blå Stället har tagit sitt ansvar genom att tillämpa en arbetsmetod som främjar dialog som skapar interaktion med medborgare i närområdet. Resultatet som önskas är att fler besökare ska komma till verksamheten och även att få fler individer att vara aktiva deltagare som vill vara med och utveckla kulturen på Blå Stället. Det återstår att se hur resultatet kommer att förändras när återinvigningen av nya kulturhuset Blå Stället öppnar våren 2014.

FÖRSLAG OM VIDARE STUDIER

Demokrati genom samtal eller dialogprocess har studerats i olika avseenden och i många olika vetenskapsområden. Fallstudien om Blå Stället utmärker sig genom att det är ett kulturhus som studeras i samband med demokrati genom dialog och medinflytande. Den tidigare forskning som presenteras ovan i texten om samtalsdemokrati syftar till att öka kunskapen inom områden såsom skola, utbildning och även andra offentliga projekt där individer deltar i samtals- och demokratiprocesser. Vilket gör att fallstudien öppnar upp ett nytt perspektiv på demokrati genom dialog för att öka medborgares inflytande i Blå Ställets verksamhet.

Vidare studier skulle kunna vara att undersökas demokratin genom att utföra en större enkätundersökning i hela området, där demokratin undersöks med diverse frågor som skulle lyfta fram hur det egentligen ser ut. För att sedan återkomma efter en viss tid för att se till om det har blivit en förändring av demokratin i relation till första enkätundersökningen.

Alternativt även att genomföra en komparativ studie av kulturhus och dess kvalitet. Att jämföra Blå Stället med ett kulturhus som inte använder sig av denna arbetsmetod för att öka kunskapen om vilken kvalitets skillnad som föreligger.

REFERENSER

- Bryman, A. (2011) *samhällsvetenskapliga metoder*, Malmö Liber
- Coleman, J. (1990) *Foundations of Social Theory*. Harvard University Press.
- Dahl, Robert A., *Demokratin och dess antagonister*, Ordfront, Stockholm 2002 (1999)
- Habermas, Jürgen (1988) *Kommunikativt handlande. Texter ochspråk, rationalitet och samhälle*. Göteborg: Diados.
- Held, David, *Demokratimodeller: Från klassisk demokrati till demokratisk autonomi* (Andra reviderade och utvidgade upplagan), Daidalos, Göteborg 2002 (1987)
- Putnam, R. (1996), *Den fungerande demokratin*, SNS förlag Stockholm
- Putnam, R. (2001), *Den ensamme bowlaren*, SNS förlag Stockholm
- Rune Premfors & Klas Roth (2004), *Deliberativ demokrati*, Studentlitteratur Lund
- Rienecker, L. (2003), *Problemformulering*, Malmö Liber
- Rawls, J. (1989), The Domain of the Political and Overlapping Consensus (New York University Law Review, 233), i Goodin, R.E. (ed), Pettit, P. (ed), (1997), Contemporary Political Philosophy: an Anthology (Blackwell Publishing, Malden, USA)
- Rawls, J. (2001), *Folkens rätt och Åter till idén om offentligt förnuft* (Bokförlaget Daidalos, Göteborg, Sverige)

Publikationer

- Christiaan Grootaert, Deepa Narayan, Veronica Nyhan Jones, Michael Woolcock (2004), *Measuring Social Capital An Integrated Questionnaire*, WORLD BANK WORKING PAPER NO. 18, World Bank Washington
- Bo Rothstein, *Sociala nätverk och mellanmänsklig tillit*, Göteborgs Universitet (2005)
- Rothstein, Bo *Socialt kapital – ett genombrott för en ny samhällsvetenskaplig teori* (2002)
- Bo Rothstein & Staffan Kumlin, *Demokrati, social kapital och förtroende*, Göteborgs Universitet (2001)
- Eriksson, M (2003:60), *Socialt kapital Teori, begrepp och mätning – en kunskapsöversikt med fokus på folkhälsa*, CERUM Umeå

Urban Ericsson, Irene Molina & Per-Markku Ristilampi (2002), Miljonprogram och media
Föreställningar om människor och förorter, integrationsverket, Berlings Skogs AB, Trelleborg,

Internetkällor

[http://www5.goteborg.se/prod/gunnared/Blastallet/dalis2.nsf/vyFilArkiv/kulturplangunnared.pdf/\\$file/kulturplangunnared.pdf](http://www5.goteborg.se/prod/gunnared/Blastallet/dalis2.nsf/vyFilArkiv/kulturplangunnared.pdf/$file/kulturplangunnared.pdf)

http://eso.expertgrupp.se/Uploads/Documents/Hela%20rapport%202009_5.pdf 2013-10-17

<http://www.regeringen.se/sb/d/3808/a/22272> 2013-10-17

<http://www.regeringen.se/sb/d/3808/a/22272> 2013-10-19

<http://plato.stanford.edu/entries/habermas/#ImpTraWor> 2013-10-20

<http://www4.goteborg.se/prod/G-info/statistik.nsf> 2013-12-28

http://www.som.gu.se/digitalAssets/1288/1288597_309-316.pdf 2013-10-20

(<http://cdd.stanford.edu/polls/docs/summary/>) 2013-10-21

<http://goteborg.se/wps/wcm/connect/09b9e180445ee14687ac978ac96c08c3/Angereds+budget+2014.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=09b9e180445ee14687ac978ac96c08c3>)2014-01-02

BILAGOR

Intervjuguiden

- Kan ni beskriva Dialogprocessen?
- Vilket syfte har dialogprocessen?
- Vart ifrån kommer initiativet till dialogprocessen?
- Hur jobbar ni praktiskt med den?
- Hur länge har ni jobbat med dialogprocessen?
- Kommer ni att fortsätta att jobba med den?
- Finns det andra delar i organisationen som ni tillämpar dialogprocessen?
- Vilka demokratiska värden innehåller den?
- Hur kan mäta Dialogprocessen har ni fått några instruktioner av Blå Stället?

Svara på frågorna genom att stätta ett kryss i rutan som passar in på vad du tycker om påståendet.

4. I allmänhet instämmer du med följande påståenden?

1 Håller helt och hållet med 2 Håller delvis med 3 Vet inte/har ingen åsikt 4 Tar delvis avstånd 5 Håller inte alls med	
A. De flesta människor som bor i grannskapet kan man lita på.	
B. I denna stadsdel, måste man vara uppmärksam annars så kan någon är sannolikt utnyttja dig.	
C. De flesta människor i det här området är villiga att hjälpa till om du behöver det.	
D. I denna stadsdel, litar människor inte på varandra i frågor om att låna pengar	

5. Generellt sett, skulle du säga att de flesta människor kan man lita på, eller att man inte kan vara nog försiktig i kontakter med andra människor??

1 De flesta människor kan man lite på.

2 Man kan inte vara nog försiktig i kontakt med andra människor.

6. Enligt din åsikt, är denna stadsdel allmänhet lugn eller präglas den av våld?

- 1 Väldigt lugnt
- 2 Någorlunda lugnt
- 3 Varken lugnt eller våldsamt
- 4 Någorlunda våldsamt
- 5 Väldigt våldsamt

7. Hur säker känner du dig när du går i denna stadsdel ensam när det är mörkt?

- 1 Väldigt säker
- 2 Någorlunda säker
- 3 Varken säker eller osäker
- 4 Någorlunda osäker
- 5 Väldigt osäker

8. Jag känner att jag har möjlighet att påverka Blå Ställets val av aktiviteter/program.

- 1 Håller helt och hållet med
- 2 Håller delvis med
- 3 Vet inte/har ingen åsikt
- 4 Tar delvis avstånd
- 5 Håller inte alls med

9. Finns det något du skulle vilja förbättra med Dialogprocessen i gruppen?
